

KOLARIN KUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNNAN

ARVIOINTIKERTOMUS 2021

Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	3
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely.....	3
3. Tarkastuslautakunnan toiminta ja tilintarkastus.....	3
4. Strategiset tavoitteet.....	4
5. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.....	5
Hallinto- ja elinvoimapalvelut.....	5
Perusturvapalvelut	6
Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut.....	9
Kuntaympäristöpalvelut.....	10
Tekninen lautakunta	11
Arvio investointien toteutumisesta.....	12
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	13
6. Keskeisimmät havainnot ja kehittämissuositukset.....	13
7. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	14

1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Jäsen	Varajäsen
Kylmämaa Jarmo (pj)	Palovaara Pertti
Vaattovaara Voitto (vpj)	Viljasalo Kyllikki
Pitkänen Leo	Mirja Visuri
Lehtola Eveliina	Sakari Lipponen
Anna-Liisa Keskitalo	Unga Ari

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely

Edellisen vuoden arviointikertomus on merkitty tiedoksi valtuustossa 15.6.2021 § 15. Valtuuston pyytämiin selvityksiin on saatu vastineet. Kunnanhallituksen vastine ja lautakuntien kannanotot arviointikertomukseen on saatettu valtuuston tiedoksi 7.11.2021 § 61.

Suurten ikäluokkien ikääntyminen sekä kaivoshankkeen mahdollinen aloitus lisäävät asuntojen kysyntää entisestään. Kiinteistöjen systemaattinen korjaaminen ja perusrantaminen on mahdollista asuntojen kysynnän ja käyttöasteen pysyessä vakaana.

Asuntostrategiaa ei ole päivitetty.

3. Tarkastuslautakunnan toiminta ja tilintarkastus

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tilintarkastajana toimii vuodesta 2020 alkaen KPMG Oy Ab, vastuullisena tilintarkastajana KHT, JHT Juha Väärälä. Vastuunalainen tilintarkastaja toimii myös tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta on tehnyt itselleen koko valtuustokauden mittaisen tarkastussuunnitelman, jota on seurattu ja sitä tarkennettu vuositasolla.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopistealueeksi *vuodelle 2021 on päätetty sosiaali- ja terveyslautakunta*. Arviointivuoden aikana lautakunta on seurannut muiden lautakuntien, valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksiä. Se on perehtynyt kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä vuoden 2021 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Lautakunta on saanut tilintarkastajalta tiedot tilintarkastajan tekemistä tarkastushavainnoista yhden väliraportin sekä yhden loppuraportin muodossa. Lisäksi tarkastuslautakunnan kokouksissa on ollut kuultavina kunnan johtavia viranhaltijoita sekä taloushallinnon asiantuntijoita. *Tarkastuslautakunta on tilikauden aikana käsitellyt myös Kuntalain 84 §:n mukaisia sidonnaisuusilmoituksia.*

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2021 aikana kuusi kertaa (2020: kuusi kertaa). Lautakunta on käsitellyt kokouksissaan 62 pykälää (2020: 44 pykälää).

4. Strategiset tavoitteet

Kolarin kunnan vuoden 2021 talousarviossa ja toimintakertomuksessa strategiasta johdetut tavoitteet oli esitetty kaikille yhteisinä tavoitteina. Kolarin kunnan visio ja strategiset tavoitteet valtuustokaudelle 2021–2023 on lueteltu alla. Kunkin tavoitteen alle on listattu vuodelle 2021 kirjatut tavoitteet:

- ✓ 500 uutta työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä
  - Yritystoiminnan mahdollistaminen ja tukeminen
  - Palvelurakenteen kehittäminen
  - Työllisyyden edistäminen
  - Kunnan hankintaosaamisen kehittäminen
  - Lupien käsittelyn sujuvoittaminen ja käsittelyaikojen lyhentäminen

- ✓ Lapin houkuttelevin kohde asua ja lomailla
  - Palveluiden saatavuuden ja näkyvyyden edistäminen
  - Maankäytön suunnittelulla edistetään alueen elinvoimaisuutta
  - Ympäristön viihtyisyyden ja esteettömyyden edistäminen koko kunnan alueella
  - Kunnan imago
  - Toimivat, terveelliset, toimintaan soveltuvat ja riittävät toimitilat
  - Henkilökunnan palvelutietoisuuden ja vastuullisuuden vahvistaminen

- ✓ Perheille paras paikka
  - Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen
  - Yhteisöllisyyden edistäminen
  - Palveluiden aktiivinen kehittäminen asiakasnäkökulmasta
  - Kuntalaisten osallisuuden edistäminen.

Strategian mukaisista tavoitteista selkein ja helpoimmin mitattavissa tavoite on 500 uutta työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä, mutta sen toteutuminen on nähtävissä vasta vuonna 2025. Tavoite tarkoittaa käytännössä, että kasvun tulee olla keskimäärin yli 60 työpaikkaa vuosittain.

Toimintakertomuksen mukaan yritysten nettomuutos Kolarin kunnassa vuonna 2021 oli +5, kun uusia yrityksiä on perustettu 15 kappaletta ja lopettaneita yrityksiä oli 10 kappaletta. Työttömyysaste Kolarissa on laskenut vertailuvuoteen nähden. Koko Lapissa työttömien osuus työvoimasta on toimintakertomuksella esitetyn TEM työllisyyskatsauksen mukaan keskimäärin 11,35 %. Kolarissa vastaava luku on 13,36 %. **Työttömyysaste laski yli viisi prosenttiyksikköä edellisvuoteen verrattuna. Työttömyysaste on kuitenkin edelleen Kolarin kunnassa keskimääräistä Lapin työttömyysastetta suurempaa.**

Tarkastuslautakunta on pannut merkille Lapin Kansan 24.5.2022 julkaiseman uutisen, jossa mitattiin yrittäjien arviota oman kunnan elinkeinopoliittisesta toiminnasta. Kolarin kunta sijoittui Lapin kuntien vertailussa häntäpäähän saaden arvioksi 2,33 (elinkeinopoliittikan kokonaisarvosana, asteikko 1–5). Koko maan keskiarvo oli 3,08. Parhaiten Lapissa pärjäsi kuntabarometrin mukaan Ylitornion kunta (3,68). **Tarkastuslautakunta kysyykin millä kunnan elinkeinopoliittikkaa voidaan parantaa? Selittääkö huonoa tulosta pelkästään koronakriisi tai Kolarin kunnan hallinnon turbulenssi?**

5. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Kolarin kunnan talous toteutui talousarviota parempana. Ylijäämää muodostui vajaa milj. euroa. Ylijäämä muodostui ennakoitua paremmin toteutuneista valtionosuuksista ja verotuloista sekä vilkkaasta tonttikaupasta, joita ilman ylijäämä olisi ollut negatiivinen. Valtionosuutta tuli vajaa 200.000 euroa enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Verotulokertymä toteutui lähes 1,3 milj. euroa yli talousarvion. Kunnassa ei tehty vuoden 2021 aikana isoja investointeja ja lainakanta aleni vuoden aikana noin 485.000 euroa. Lainaa oli vuoden lopussa 1.009 €/asukas.

Koko toimintakate (ml. kaavoitus ja erikoissairaanhoido) toteutui talousarviomuutosten jälkeen 97,74 %. Sekä toimintatuotot että -kulut toteutuivat ennakoitua suurempina talousarvioon verrattuna. Toimintatuotot ylittyivät noin 1,4 milj. eurolla ja toimintakulut lähes 0,7 milj. eurolla. Toimintatuottojen ylitys selittyy pääosin tonttikaupoilla ja hankerahoituksilla. Toimintakulut ylittyivät reilusti etenkin palvelujen ostoissa ja henkilöstökuluissa.

Kunnanvaltuusto on vahvistanut käyttötalouden sitovuustasoksi päävastuualueen toimintakatte lukuun ottamatta kunta- ja ympäristöpalvelujen ja perusturvapalvelujen toimialoja. Kunta- ja ympäristöpalvelujen toimialalla sitovuus on päävastuualueen toimintakate vähennettynä kaavoituksen tuloilla ja menoilla. Perusturvapalveluissa sitovuustason ulkopuolelle jää erikoissairaanhoido.

Käyttötaloudenosa	TA 2021 Toimintakate	Toteuma 2021	Toteuma %
Hallinto ja talous yhteensä	-3 497	-2 646	75,66
Ilman kaavoitusta (sitova)	-3 497	-2 606	74,52
<i>Kaavoitus</i>		40	
Perusturvapalvelut yhteensä	-17 381	-16 970	97,64
Ilman erikoissairaanhoidoa (sitova)	-11 771	-11 356	96,47
<i>Erikoissairaanhoido</i>	<i>-5 610</i>	<i>-5 614</i>	<i>100,07</i>
Sivistystoimi	-6 234	-6 282	100,77
Tekninen toimi	-3 926	-3 971	101,15
Käyttötalous yhteensä (sitova)	-25 428	-24 215	95,23
Yhteensä (sis. kaavoituksen ja erikoissairaanhoidon)	-31 040	-29 872	96,24

Jäljempänä on käsitelty kutakin käyttötalouden osaa tarkemmin omista luvuistaan.

Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Kunnan hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat hallintopalveluja kuntalaisille, luottamushenkilöille ja tukipalveluita kunnan muille toimintoille. Päävastuualueen keskeinen tehtävä on kuitenkin kunnan talouden ja toiminnan johtaminen sekä kunnan toimintojen ja elinkeinotoiminnan kehittäminen.

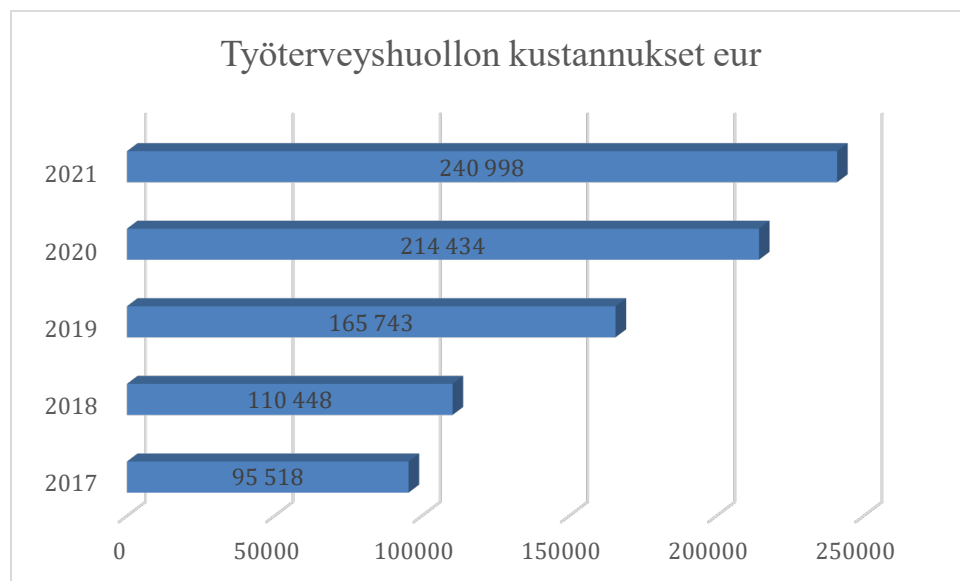
Vuosi 2021 oli hallinnon osalta varsin haastava. Koronaepidemia näkyi kunnanvirastolla ja tämän vuoksi toiminnot tuli sähköistää varsin nopealla aikataululla. Koronan vuoksi vaalit siirtyivät ja osa niihin liittyvistä töistä tuli tehdä kahteen kertaan. Palkkahallinnon järjestelmän kanssa oli edelleen haasteita ja hallinnossa oli resurssivajetta useissa toiminnoissa vuoden 2021 aikana. Taloushallinnon toimintoja sähköistettiin ja arkistoa työstettiin ja tätä jatketaan vuoden 2022 aikana. Talousasiantuntijan tehtävä oli ilman tekijää. Hyvinvointialueen valmistelu aloitettiin ja henkilöstöä sidottiin osin valmistelutyöhön. Valmistelu jatkuu vuoden 2022 aikana.

Hallintoa, esitysten valmistelua ja asioiden eteenpäin viemistä on haitannut johtavien viranhaltijoiden vaihtuvuus. Soteen valmistautuminen on vienyt aikaa ja lisännyt joidenkin viranhaltijoiden työmäärää. Henkilöstömenot ovat kasvaneet ja osa ongelmista työyhteisössä siirtyy Hyvinvointialueen ratkaistavaksi.

Isoimpina asioina vuonna 2021 olivat Hannukaisen kaivosalueen yleiskaava sekä Monitoimitalo-hanke. Asioiden käsittely jatkuu tulevina vuosina.

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille positiiviseen sävyyn, että Kolarin lainakanta / asukas ei ole ollut näin alhainen moniin vuosiin.

Kolarin kunnassa henkilöstön työterveyshuollon palvelut on tammikuusta 2019 alkaen tarjonnut Pihlajalinna. Työterveyshuollon kustannukset ovat nousseet kunnassa säännönmukaisesti vuodesta 2017 alkaen. Alla olevassa taulukossa on esitetty työterveyskustannusten kehitys vuodesta 2017 vuoteen 2021:

Sairauspoissaolojen määrä nousi edellisestä vuodesta, koska sairauslomalle tuli jäädä hyvinkin herkästi lievissäkin flunssan oireissa. Tämä varotoimi oli korostetusti käytössä perusturvapalveluiden toimialalla. Toiminta oli valtioneuvoston ohjeistuksen mukaista.

Perusturvapalvelut

Perusturvapalvelujen toimiala tuottaa asiakkaan ja hänen läheistensä yhteistyön tuella asiakkaille laadukasta, vaikuttavaa ja monialaisesti toteutettua kokonaisvaltaista hyvinvointipalvelua.

Perusturvapalvelujen toimiala sisältää neljä tulosaluetta:

- sosiaalipalvelut
- toimeentuloturva
- ympäristöterveydenhuolto
- kansanterveystyö
- erikoissairaanhoito

Painopisteenä on ollut kotona selviytymisen tukeminen vakiinnuttamalla kotona tapahtuvaa kuntoutuskäytäntöä sekä kahden kotiaivustajan toimen lisäämisen kotihoitoon ja puolikkaan lähihoitajan lisäys varahenkilöstöön kotihoitoon ja Tannaan.

Myönteisinä asioina perusturvan osalta koettiin vuonna 2021 se, että perusturvaan valittiin uusi perusturvajohtaja ja kuntalaisaloite, jossa vaaditaan vaivatonta pääsyä terveydenhuoltopalveluihin eli matalalla kynnyksellä tulisi saada yhteys terveyskeskukseen. Kuntalaisaloitteen myötä potilaat / asiakkaat voivat tulla paikalle terveyskeskukseen ilman, että ottaisivat yhteyttä etukäteen tai tilaavat ambulanssin. Aloite sai noin 180 allekirjoitusta ja se saatiin valtuuston käsiteltäväksi.

Etäpalveluiden käyttönotosta on yritetty keskustella ja palveluita kehittää, mutta uusien menetelmien vuoksi on koettu, että ne eivät sovellu kaikkeen hoitamiseen ja asiat jäävät hoitamatta.

Kehittämiskohteiksi on koettu terveyden- ja sosiaalihuollon puolella työhyvinvoinnin parantaminen hallintokuntien kautta, sekä kiinnitettävä huomiota talouden tasapainottamiseen. **Avoimeen ja oikea-aikaiseen viestintään toivotaan parannusta. Terveyskeskukseen pääsyä pitäisi kehittää, jotta sinne pääsisi mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Hoidon vaikuttavuutta tulisi kehittää ja todettiin, että yhteyden saaminen helposti terveyskeskukseen olisi jo yksi askel kehitykseen.**

Tulevaan perusturvan aluehallinnon uudistukseen tulee suhtautua vakavasti ja on tehtävä oikeanlaisia valmisteluita ja päätöksiä, jotta kolarilaisille saadaan mahdollisimmat hyvät asemat tulevassa uudistuksessa. Perusturvan mielestä hoivan uudistusta on jatkettava terveellä pohjalla ilman konsultteja. Osaamista tulisi tunnistaa ja sitä laajasti hyödyntää. Johtamiseen on myös paneuduttava intensiivisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että erikoissairaanhoidon menot toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Tarkastuslautakunta on käynyt keskustelua perusturvan alaisista tapahtumista vuoden 2021 aikana ja pyytäkin kunnanhallitukselta vastinetta seuraaviin seikkoihin:

- *Onko todettujen kraavien tai kroonisten sairauksien hoito ja kontrollit sekä ennaltaehkäisy hallinnassa nykyisessä organisaatiossa?*

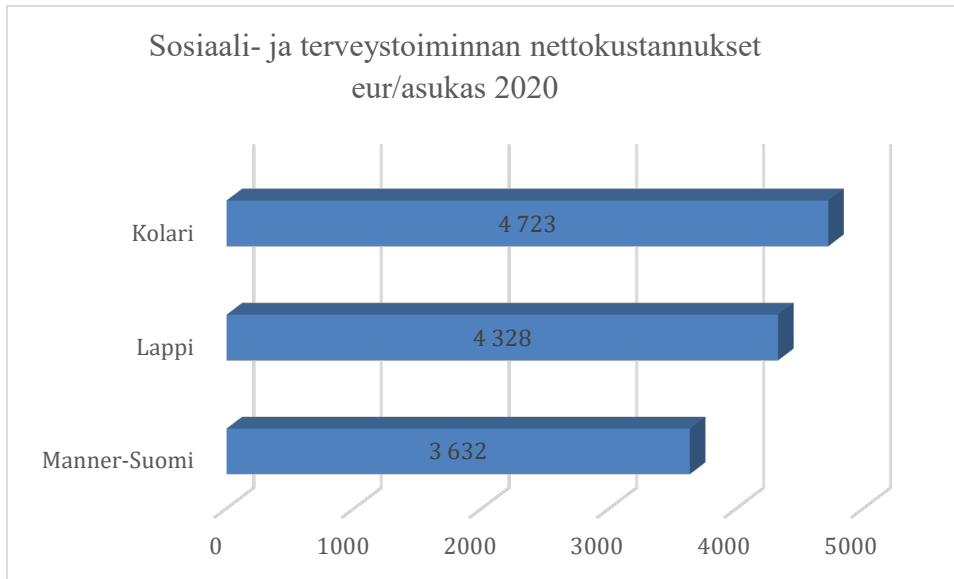
- *Mistä johtuu, että kolarilaiset hoitajat ovat naapurikunnissa töissä?*

- *Mitkä tekijät loivat ristiriitaisuuden perusturvaan, varsinkin terveydenhuoltoon?*

- *Miten poliklinikan työntekijöiden (hoitajien) vähentäminen on vaikuttanut hoidon saatavuuteen?*

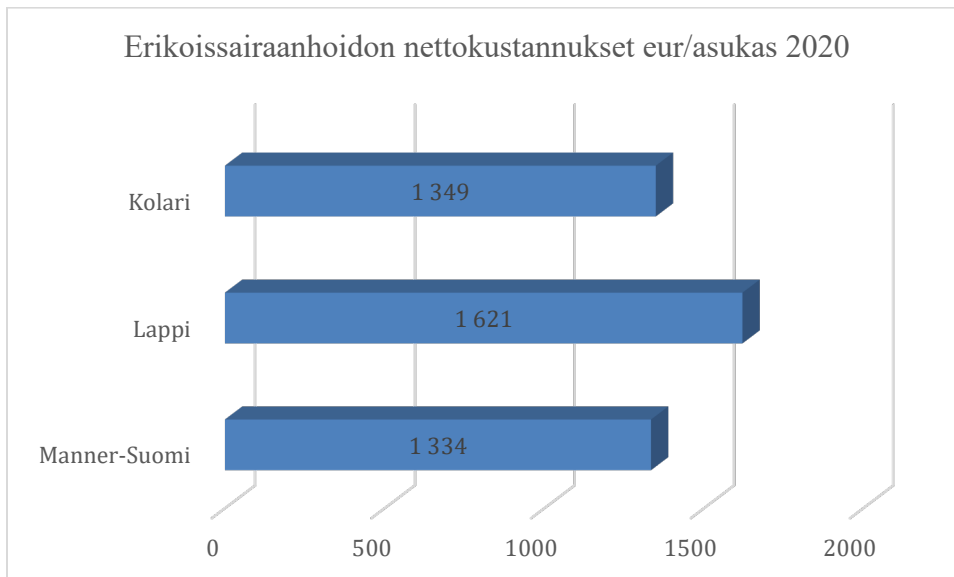
- Pitäisikö toimialan uudistamisen lähteä työntekijöistä vapaaehtoisesti eikä konsulttia apuna käyttäen?

Alla on esitetty tilastokeskuksen julkaisemat sosiaali- ja terveystoiminnan nettokustannukset asukasta kohden Manner-Suomessa, Lapissa ja Kolarin kunnassa. Viimeisin tieto on vuodelta 2020.

Kustannukset ovat Kolarissa selvästi vertailuryhmiä suuremmat.

Erikoissairaanhoidon kustannukset sen sijaan ovat Kolarin kunnassa Lapin keskiarvoa pienemmät, mutta Manner-Suomen keskiarvoa suuremmat edelleen.

Perusturvapalveluiden osalta sitovana talousarviotavoitteena pidetään palveluita ilman erikoissairaanhoidoa. **Tältä osin sitova tavoite saavutettiin**, määrärahat alittuivat 415 tuhannella eurolla (2020 ylitys oli 57 tuhatta euroa). Erikoissairaanhoidossa määrärahat ylittyivät 4 tuhannella eurolla.

Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut

Vuoden 2021 sekä kuntatalouteen, että yleensä ihmisten elämään ja toimintaan vaikuttanut asia oli koronaepidemia. Koronan vaikutukset ovat olleet monella tapaa sekä välittömiä että välillisiä, esimerkiksi yleinen kustannusten kasvu, epävarmuus, motivaatio-ongelmat, sairaslomien lisääntyminen, kouluterveydenhuollon ongelmat. Oppilaiden osalta ns. normaali yhteisöllisyys, harrastukset ja toisten tapaaminen ovat ajoittaen olleet kokonaan poissa.

Etäopetus ja etätyöskentely aiheuttivat erilaisia ongelmia, mutta saattoivat tuoda sekä henkilöstölle, että oppilaille uusiakin näkökulmia ja rikastuttaa koronan jälkeenkin tulevaa aikaa.

Kolarissa perusopetuksen ja lukio-opetuksen oppilaiden määrä on kasvava. Tällä hetkellä oppilaita on yhteensä 480. Opettajien saanti Kolarin on helppoa, joten opetussuunnitelman mukainen laadukas perusopetus ja hyvät jatko-opiskelumahdollisuudet takaava lukio-opetus ovat kiitettävästi tarjolla omassa kunnassa.

Perusopetusta edeltävä varhaiskasvatus, jonka tehtävänä on edistää tulevan kouluunlähtijän kokonaisvaltaista kasvua ja saattaa hänet yhdessä vanhempien kanssa seuraavalle askelmalle elämän polulla toteutuu Kolarin, Sieppijärven, Ylläsjärven ja Äkäslompolon kouluilla.

Kolarin kouluilla on yhteistyöhankkeita muiden kuntien oppilaitosten kanssa, esim. Kolarin lukiolla jatkaa LUKKO-hanke, joka tarkoittaa korkeakoulu-yhteistyötä. Yhteistyö henkilötasolla on myös toimivaa. Kouluilla on huomioitu myös ukrainalaisyhteistyö sekä keskustelujen että konkreettisten toimien kautta. Sivistysjohtajan mukaan on mahdollista myös valmistavan luokan perustaminen, mikäli integrointi jo oleviin luokkiin ei osoittautu riittäväksi.

Kolarin kansalaisopisto, nimensä mukaisesti, huolehtii elinikäisen oppimisen velvoitteesta ja tarjoaa koko kunnan alueella kurssimuotoista opetusta. Kansalaisopiston kursseille olisi tulijoita enemmänkin, jos voitaisiin ottaa.

Kansalaisopiston resurssointi ei ole tällä hetkellä riittävää, esim. sivistysjohtajan mukaan musiikkiin tulisi saada lisää resursseja, ehkä muuallekin. Tulee huomioida, että kyseessä on kaikkien kuntalaisten koulu!

Liikunta- ja nuorisotyö on Kolarissa aina ollut tärkeä ja on edelleen. Sen tehtävänä on edelleen (mm. työpajatoiminta) edistää nuoren hyvän elämän toteutumista ja oman elämän rakentamista yhdessä toisten nuorten kanssa.

Kirjastosta ja kulttuuritoiminnasta voidaan todeta, että jo antiikinaikaisen perinteensä mukaan toteuttaa, eikä vain vaali, sivistystehtävää ajan vaatimusten muodossa. Tässä maailman ajassa jopa lasten ja nuorten lukemisen edistäminen on noussut ”arvoon arvaamattomaan”. Perustehtävä ei saa koululta eikä kirjastolta unohtua.

Tilojen suhteen Kolarin sivistystoimen alueella on ollut odotuksia muutoksesta jo pitkään. Lähitulevaisuudessa nämä odotukset näyttävät toteutuvan. Kolarin kunnanvaltuuston päätöksen mukaan Kolarin tulee saamaan nykyaikaisen monitoimitalon. Nykyaikainen tilakokonaisuus toteutuu lähivuosina ja tuo tullessaan ulkoisen motivaation lisäksi runsaasti sisäisiä motivaatiotekijöitä, jotka vaikuttavat varmasti

kaikkien toimintojen helpottumiseen ja myös kunnan vetovoimaan. Tosin Kolarin kunnan väkiluku lisääntyy jo nyt lähes ainoana maaseutukuntana Lapin alueella.

Kolarin kunnassa toteutettiin hiljattain työtyytyväisyyskysely kaikille kunnan työntekijöille. Noin 400:sta kunnan viranhaltijoista ja työntekijöistä vastasi 200 henkilöä. **Tulokset olivat positiiviset. Erittäin hyvät ne olivat hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen eli sivistystoimen alueella.**

Se, mitä Kolarin kunnassa tarvittaisiin kipeästi, on erilaisia asuntoja. Uudisrakennusten rakentamisen tulisi olla paljon vilkkaampaa ja keskittyneesti kirkonkylälle.

Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palveluihin Kolarin kunnassa kuuluvat varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, kansalaisopistotoiminta, liikunta- ja nuorisotoimet sekä kirjasto- ja kulttuuritoimi. Hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen palvelut eivät pysyneet talousarviossa, sillä se ylitti määrärahasa 48 tuhannella eurolla. Talousarvion toteutumisaste oli 100,77 %.

Kuntaympäristöpalvelut

Kuntaympäristöpalveluiden tehtävänä on tuottaa ja ylläpitää kuntalaisten ja elinkeinoelämän tarpeita palvelevaa infrastruktuuria ja huolehtia toimialansa lupa- ja viranomaispalveluista sekä ympäristönsuojelusta. Lisäksi kuntaympäristöpalvelut tuottavat muita kunnan hallintokuntia palvelevia tukipalveluita.

Yhdyskuntatekniikan tulosalue toimii teknisen lautakunnan alaisuudessa ja ympäristötoimen tulosalue rakennuslautakunnan alaisuudessa.

Yhdyskuntatekniikan olennaiset tapahtumat vuonna 2021 olivat:

- Ylläsjärven koululaajennuksen rakentamisen aloittaminen
- Kirkonkylän Monitoimitalon arkkitehtisuunnittelun käynnistäminen
- Lääkäritalon purkaminen ja Saarenputaan koulukiinteistön myyminen

Ympäristötoimen olennaisimpiin tapahtumiin ja tavoitteisiin vuonna 2021 sisältyi lupien käsittelyn sujuvoittaminen ja käsittelyaikojen lyhentäminen sekä rakennusvalvonta opastaa, neuvoo ja valvoo laadukkaan rakentamisen ja viihtyisän ympäristön syntymistä ja säilymistä.

Toimenpiteinä lupien käsittelyn sujuvoittamiseen ja käsittelyaikojen lyhentämiseen oli omaksua ja opetella käyttämään uusia ohjelmia. Mittarina seurattiin lupien käsittelyaikoja. Toteutena Lupien keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2021 nousi rakennuslupien ja uusien rakennusten valmistumisten suuresta määrästä johtuen 35 päivästä 38 päivään.

Rakennusvalvonnan tavoitteena on opastaa, neuvoo ja valvoo laadukkaan rakentamisen ja viihtyisän ympäristön syntymistä ja säilymistä. Toimenpiteet sisälsivät hakijalle opastusta ja neuvontaa ennen luvan hakua. Tämä todettiin positiiviseksi muutokseksi.

Mittarina seurattiin luvan käsittelyaikoja sekä rakennustyön aikataulua aloittamisesta valmistumiseen. Toteutena lupia käsiteltiin 243 kpl. Uusia rakennuksia tuli 248 kpl, joista vapaa-ajan asuntoja 111 kpl.

Katselmuksia suoritettiin 261 kpl ja uusia rakennuksia valmistui 104 kpl. Uusia rakennuksia aloitettiin 185 kpl, joista vapaa-ajan asuntoja 84 kpl.

Apulaisrakennustarkastajan määräaikainen virkasuhde päättyi 31.7.2021.

Ympäristösuojeluviranomaisen palvelut ostetaan Rovaniemen kaupungilta vastuukuntaperiaattella. Toimielimenä Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta, jossa Kolaria on edustanut Hanna Mäkelä ja elokuusta 2021 alkaen Markus Kiili.

Suoritteita olivat muun muassa maa-aines -asiat sekä jätehuollon valvonta. Uusia lupapäätöksiä tuli 1 kpl, päättyneitä lupia oli 3 kpl. Kolarin kunnan alueella on voimassa yhteensä 18 maa-aineslupaa. Jätehuollossa kolmeen kohteeseen annettiin siivouskehotus.

Kuntaympäristöpalvelut pysyivät talousarviossa toteuman ollessa määrärahoja 45 tuhatta euroa pienempi.

Tekninen lautakunta

Kuntastrategian toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet määritellään vuosittain talousarviossa ja toimintasuunnitelmassa ja seuranta toteutetaan niiden toteumaraportoinnin yhteydessä. Strategia tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.

Kuntastrategian jalkauttamista on aloitettu vuoden 2018 aikana ja sitä työtä jatketaan edelleen.

Investointiosassa sitovuustasona on päävastuualueilla hankeryhmäkohtainen (maa-alueet, irtaimisto, talonrakennuksessa uudisrakentaminen ja peruskorjaus, julkisessa käyttöomaisuudessa liikenneväylät, urheilu- ja ulkoilualueet, jätehuolto, ja muu julkinen käyttöomaisuus) toimintakate ja kunnanhallitusta sitoo koko investointiosan toimintakate ja lautakuntia sitoo hankeryhmäkohtaiset investointiosan toimintakatteen.

Kolarin kunnassa tilivelvollisia ovat:

- toimielinten jäsenet pl. kunnanvaltuusto
- toimielinten esittelijät (kunnanjohtaja, perusturvajohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja)
- itsenäisistä kokonaisuuksista vastaavat viranhaltijat (hallintojohtaja, johtava lääkäri, kehitysjohtaja)
- muut valtuuston päättämät viranhaltijat
- tilintarkastajan harkinnan mukaiset viranhaltijat

Toimintatuottojen jakauma ja kehitys vuonna 2021 ilmenevät alla olevasta taulukosta.

Toimintatuotot (1000 €)	TA 2021	Toteuma 2021
Myyntituotot	1 264	1 533
Maksutuotot	1 552	1 686
Tuet ja avustukset	419	1 410
Muut toimintatuotot	599	1 254
Toimintatuotot yhteensä	3 834	5 884
Muutos ed. vuodesta (%)	0,6 %	45,0 %

Lähde: Taulukko 9 Kolarin kunnan toimintatuotot talousarviossa 2021

Talousarvion ja toteuman vertailut toimialakohtaisesti ovat jokseenkin haastavia ja tarkastuslautakunta tiedustelee, että olisiko näitä lukuja mahdollista esittää taulukossa vertailukelpoisesti?

LAUSUNTO YLLÄKSEN OSAYLEISKAAVAN UUDISTAMISEN VALMISTELUVAIHEEN KAAVALUONNOKSESTA

Kolarin kunnanhallitus on päättänyt Ylläksen osayleiskaavan uudistamisesta ja sen rinnalla on työstetty ns. kehittämissuunnitelmaa työnimellä Ylläs III. Ylläksen osayleiskaavan muutoksen valmisteluvaiheen asiakirja-aineistoon voi tutustua kunnan sivuilla osoitteessa www.kolari.fi / Palvelut/Kaavoitus

Osayleiskaava uudistustyössä on rajattu pois ns. Hannukaisen kaivosalueen osayleiskaava-alue, jonka Kolarin kunta on hyväksynyt valtuustossa 10.05.2021 § 9. Kaavan hyväksymispäätös ei ole lainvoimainen.

Ylläksen kehittämisen tärkeänä tavoitteena on pitkäjänteinen kehitystyö, jossa mm. osayleiskaava ja kehittämissuunnitelma antavat pitkälle tulevaisuuteen hyvät edellytykset kehitystyölle. Kolarin kunta on aikoinaan asettanut tavoitteekseen, että Ylläs on tulevaisuudessa merkittävä kansainvälinen matkailukeskus ja voimassa olevan osayleiskaavan tavoitteekseen kunta asetti voimakkaan kasvua tien ja tulevaisuuden vuodepaikkatavoitteeksi 50 000 vuodepaikkaa. Vuodepaikkamäärä on tavoitteellinen mutta tavoitelukuna tärkeä, jotta tulevaisuuden tarkemmilla asemaakaavoilla voidaan maakäyttöä, infraa ja tekniikkaa perustaa niiden rakentamisen mitoituserusteena. Mitoituserusteita tarvitaan mm vesi-, viemäri- kaukolämpö- ja sähkön runkojohtojen mitoituksiin. Lisäksi asiakas-/vuodepaikkamäärä antaa mitoituserusteet liikennejärjestelyille ja muulle kadunrakentamiselle.

Ylläksen alueen luonnossa liikkumisen ja matkailun vaatimalle palvelutarjonnalle reitistöineen alueen tavoitteellinen mitoitusluku on tärkeä kestäviä ratkaisumalleja suunniteltaessa. Ylläksen alueen saavutettavuudessa mitoitusluku on erittäin tärkeä, kun kunta ja alueen muut kunnat käyvät markkinointia alueelle pääsystä. Aktiivisia kehitystoimintoja on tulevaisuudessa mm. lentoliikenteen, junaliikenteen (sähköistys) ja henkilöautoliikenteen kehittäminen (tiestön) ja tehostaminen, jotta Ylläs säilyy tulevaisuudessakin merkittävänä kansainvälisenä matkailukeskuksena.

Ylläksen alueen kysyntä on voimakkaassa kasvussa ja osayleiskaavassa on hyvä löytää tilaa myös uusille kasvualueille ottaen kuitenkin huomioon alueen luonto- ja sen luonnontila. Kaavaluonnos täsmentyy valmisteluvaiheen jälkeen siirryttäessä varsinaiseen kaavaehdotusvaiheeseen.

Tarkistuslautakunta on kuullut 9.3.2022 kokouksessaan Teknistä johtajaa Kullervo Lauria, joka kertoi petipaikkalaskenta perusteen johtuvan siitä, että 15 kam2 on laskennallisesti yksi petipaikka.

*Eli petipaikka mittarina ei ole todellisesti kaavoituksella syntyvä petipaikkojen lukumäärä vaan määre, jolla hahmotetaan rakennettavaa kerrosalaa. **Olisiko syytä muuttaa esitystapaa ko. asian kohdalla?***

Arvio investointien toteutumisesta

Tilikauden investointien netto oli talousarviossa yhteensä noin -3,6 milj. euroa. Investointibudjettiin verrattuna alitusta oli noin 900 tuhatta euroa.

	Investoinnit	TA 2021	31.12.2021	Yli/alle	Käyttö-%
Investointimenot		-2 840,5	-1 844,2	-996,3	64,90 %
Investointitulot		720	975,8	255,8	135,50 %
Investoinnit netto		-2 120,5	-868,4	-1 252,1	41,0 %

Suurempia investointeja ei ollut ja lainamäärä väheni nykyiseen tasoon.

Investointien suunnitelmallisuutta tulisi tarkentaa, jotta vuosittaisiksi investointikohteiksi valikoituu pelkästään ne investoinnit, jotka ovat realistista toteuttaa. Toteutumisen seuranta on aiempien arviointikertomusten perusteella luvattu parantaa, mutta tilanne on säilynyt ennallaan. Toteuma oli 41 % talousarviosta.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Toimintakertomuksen mukaan kunnan toimintaan on muodostunut sisäänrakennettu sisäinen valvonta ja riskienhallinta vuosien saatossa. Toimintakertomuksessa esitetyn arvion mukaan kunnan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on syytä kehittää ja yhdenmukaistaa sen toteuttamisen toimintatavat. Riskeiksi on tunnistettu korjausvelka reitistöllä, kiinteistöjen korjaustarpeet, henkilöstöjohtaminen, henkilöstöresurssit sekä häiriö- ja poikkeusolojen varautumis- ja pelastussuunnitelmat.

Toimivan ja tehokkaan sisäisen valvonnan edellytyksenä on varmistaa toiminnan tuloksellisuus, varojen ja resurssien turvaamisen, lakien ja ohjeiden mukainen toiminta sekä riittävä luotettava tieto. Virheiden ja väärinkäytösten välttämiseksi vastuut on jaettava siten, että tapahtumien hyväksyminen, kirjaaminen ja varojen hoitaminen on jaettu eri henkilöille. Jos yksi ja sama henkilö käsittelee koko tapahtumaketjun tai useampia sen kriittisiä osia, on kyseessä niin kutsuttu vaarallinen työyhdistelmä.

Kunnan taloushallinnossa on useita vaarallisia työyhdistelmiä johtuen käyttöoikeuksista järjestelmiin. **Tarkastuslautakunta kehottaa kunnanhallitusta ja kunnan johtoa tarkastelemaan taloushallinnon työntekijöiden rooleja ja käyttöoikeuksia eri järjestelmiin ja eriyttämään toiminnot riittävästi.**

6. Keskeisimmät havainnot ja kehittämissuosituks

Ylijäämään vaikuttivat kasvaneet verotulot ja valtion antamat korona-avustukset, joita ei ole voitu ennalta budjetoida.

Koronavuosi ei vaikuttanut Kolarin kuntaan muita kuntia enemmän.

Olenneisimmat havainnot lautakunta on tuonut esille edellä arviointikertomuksessa korostetulla fontilla.

7. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista havainnoista ja suosituksista vastaukset hallintokunnilta syyskuun loppuun mennessä ja ne tulee toimittaa tiedoksi valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Kolarissa 3. kesäkuuta 2022

Jarmo Kylmämaa
Puheenjohtaja

Voitto Vaattovaara
varapuheenjohtaja

Sakari Lipponen
varajäsen

Anna-Liisa Keskitalo
jäsen

Leo Pitkänen
jäsen